

Nincs vita, nincs program, nincs erő

Az őszi, németországi választások után azt írtam (Német tigriskacsa, magyar előteszt, 2009. szeptember 30.), hogy a német kormány kezdeti tevékenységéből még éppen lesz időnk tanulságot levonni a magyar választások előtt. Nemrég volt száz napja, hogy a német koalíció elkezdte működését, és ez alkalomból sok újság, sok tévécsatorna mérleget készített.

Brendel Mátyás | Népszabadság | 2010. március 3.

Két olyan téma volt, amit közvetlenül tanulságosnak gondoltam a magyar ügyek kapcsán: az egészségügyi reform és adócsökkentés. Az egészségügyi reform a most végződő kormányzati ciklus nagy kérdése volt, az adóreform meg a Fideszkampány egyetlen fontos, konkrét mondandója arról, hogy mitől is lenne jobb velük a gazdaság.

Nézzük a német fejleményeket. Kezdjük az egészségügyi reformmal.

Németországban egy több pénztárból és központi irányításból álló vegyes és bonyolult rendszer működik, olyasmi, mint amit Magyarországon be akartak vezetni. Az FDP ezt túl bürokratikusnak találta és kritizálta. Nagy gondot jelent továbbá ott is, hogy a befizetések nem fedezik a költségeket. Januárban több pénztár is bejelentette, hogy további hozzájárulásokat fog beszedni, és az ennek kapcsán kitört vitákban nyilvánvalóvá vált, mekkora különbség van a két koalíciós partner elképzelései között. Hiába jelentkezik a rendszer mély problémái, Angela Merkel nem akar, nem is akart reformálni, a kisebbik koalíciós partner meg igen. Ma már talán jobban látjuk, hogy miért bukott meg az SZDSZ ezzel a reformmal: a kisebbik koalíciós párt máshol sem tud sokat kicsikarni a nagyobb társától. Ehhez képest az SZDSZ egész sokat elért.

A másik téma az adócsökkentés. Az FDP azért kapott rekordnagyságú támogatást, mert ez volt a fő kampánytémája. Guido Westerwelle 30 milliárd eurós csökkentést ígért. De mivel a német államadósság is magas és még jócskán nőtt is a válság idején, az FDP tekintettel volt erre: kiadáscsökkentést is követelt, nem úgy, mint a Fidesz, amelyik inkább elereszteni a gyeplőt, mint Medgyessy Péter. A magyar liberálisok is adócsökkentéssel kampányoltak, és ők sem tudták ezt keresztülvinni. Az FDP-nek ez annak ellenére sem sikerült, hogy a CDU/CSU kampányában is szerepelt az adócsökkentés.

Németországban azért volt egy kisebb forgalmiadó-csökkentés, amely a hoteleket érintette és kb. egymilliárd eurót jelent. Magyarországon 2009-ben volt hasonló intézkedés. A ZDF felmérése szerint a német áfacsökkentést a hotelek nagyrészt lenyelték, az árak nem csökkentek, még fejlesztés se nagyon volt, tehát a lehető legkevésbé sikerült ezzel a gazdaságot élénkíteni, holott ez volt a cél.

A német szavazókat nem elégíti ki ez a törvény – habár a felmérések szerint maguk sem hitték a választások előtt, hogy lesz adócsökkentés –, az FDP népszerűsége öt százalékkal csökkent, és a párt krízishelyzetbe került. Olyannyira, hogy válságtanácskozást hívtak össze.

Látjuk, hogy a német demokráciában, amely a miénknél kicsit nagyobb múlttal rendelkezik, nem jelent akkora meglepetést, ha egy választási ígéretet nem valósítanak meg (azonnal). De program nélkül senki nem mer elindulni. Ott bizonyára úgy gondolják, hogy a program felmutatása és megvitatása kötelező, a betartása nem mindig. Majd a választó ítéli meg, hogy indokolható-e egy ígéret betartásának elhúzódása vagy elmaradása. De hogy ítéljen a választó, ha nem is volt program? Miért érdekes

mindez? Azért, mert OrbánViktor is adócsökkentéssel kampányolt évekig. De ő nem mert semmilyen konkrétummal előállni, nincs programja, és nem áll ki vitára senkivel. Erős kormányról beszél, de annyi ereje nincs, hogy a biztos vezetés tudatában, az esetleges kétharmadot kockáztatva kiálljon egy vitára!

Pár hónapig nagy hallgatás volt az adócsökkentéssel kapcsolatban, és csak most, az országértékelés után hozta elő újra a témát Orbán Viktor. Nos, Németországban az államháztartás nincs rosszabb helyzetben, mint nálunk, mégsem volt eddig adócsökkentés. Várhatjuk e tehát ezt a Fidesztől, ha hatalomra kerülnek?

A Stern értékelése szerint a német koalíciónak igazából már nincs erős profilja, vezetése, identitása, krédója. Merkel még népszerű, de igazából erőtlen. Németország nehéz helyzetben van a válság után, amiből nincsenek egyszerű kivezető utak. Akárcsak Magyarországon. Az MSZP egészen hasonló helyzetben van: a konvergenciaprogram folytatását ígérhetik, mászt nem nagyon. De aki azt hiszi, a Fidesz azonnal belefog valami egészen másba, annak ott az intő német példa. A Fidesznek még vérszegényebb a víziója, hisz még csak nem is terveznek egészségügyi reformot, az adóreformjuk pedig igen határozatlan.

Németországban is lesznek nemsokára választások Észak-Rajna–Vesztfáliában. Ott valószínűleg leszavazzák a programját eddig nem teljesítő koalíciót. Nálunk lehet, hogy megszavazzák, a program nélküli Fideszt és erőtlen vezetőjét? És mi lesz az ő első száz napjuk mérlege? Láttuk, hogy egy jóval karakteresebb kampánnyal indult koalíció mennyire felsült ebben a nehéz helyzetben. A Fidesz esetében már nem is lesz mihez mérni a teljesítményt.

A szerző publicista